

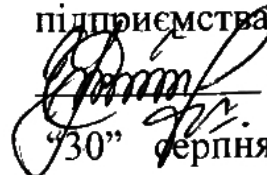
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра економіки підприємства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри економіки
підприємства

 проф. Світлана УРБА
“30” серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БІЗНЕС-СТРУКТУР

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітній рівень другий (магістерський)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет Економічний

(назва факультету)

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Управління ризиками бізнес-структур» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Розробник програми: **Косович Богданна Іванівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства економічного факультету

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки підприємства
Протокол від “ 30 ” серпня 2022 р. № 1

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління ризиками бізнес-структур»

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Освітній рівень: другий (магістерський)	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2		2-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність <u>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u> (шифр, назва)	3-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 7,25		<i>Лекції</i>	
		16 год.	6 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	6 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год.	78 год.
		<i>Індивідуальні завдання:</i> год.	
	Вид контролю: залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 1:1,8 (0,55 %)

для заочної форми здобуття освіти – 1:2,4 (0,15%)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення нормативної дисципліни «Управління ризиками бізнес-структур» є формування системи теоретичних знань, умінь та практичних навичок про існуючі ризики бізнес-структур, зокрема і в умовах війни, їх аналіз, оцінювання і управління ними в динамічному середовищі за для забезпечення економічної безпеки та конкурентоспроможності бізнес-структур в умовах волатильності.

Предметом курсу: ризики, з якими зустрічаються бізнес-структури та інструментарій управління ними.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розуміння суті та особливостей ризиків у бізнесі;
- засвоєння основних положень щодо управління ризиками бізнес-структур;
- вивчення інструментарію виявлення й врахування ризиків бізнес-структур;
- оволодіння навичками самостійно здійснювати аналіз, ідентифікацію та оцінювання ризиків;
- набуття практичних навичок для вирішення конкретних ризикових ситуацій.

Особлива увага при вивченні курсу «Управління ризиками бізнес-структур» приділяється пізнанню природи ризику бізнес-структур, управління ризиками та вироблення заходів розвитку конкурентоспроможних бізнес-структур в умовах невизначеності.

2.1. Компетентності

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Управління ризиками бізнес-структур» студенти набувають:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
--

ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.
--

2.2. Результати навчання.

Після завершення вивчення дисципліни «Управління ризиками бізнес-структур» студенти будуть *знати*:

- поняття "ризик" і "невизначеність", ознаки, функції ризиків та різновиди ризиків;
- причини виникнення ризиків;
- джерела ризиків бізнес-структур у волатильному середовищі;
- класифікацію ризиків за ключовими ознаками;
- основні методи виявлення ризику;
- методичні підходи щодо аналізу та оцінювання ризиків бізнес-структур;
- загальні поняття управління ризиком, мета та функції;
- засади управління ризиками бізнес-структур;
- напрацьовувати альтернативи прийняття управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності.

Вміти:

- застосовувати одержані знання на практиці;
- обґрунтувати об'єктивну необхідність та особливості пізнання ризиків бізнес-структур;
- здійснювати ідентифікацію, проводити аналіз та оцінку ризику;
- аналізувати ефективність методів управління ризиком;
- оцінювати ризики господарської діяльності підприємства;
- розробляти та обґрунтовувати ефективні рішення на альтернативній основі;
- напрацьовувати рекомендації для забезпечення ефективної діяльності бізнес-структур в ризикових умовах;
- орієнтуватись в ризикових ситуаціях, пов'язаних з різними видами підприємницької діяльності;
- розпізнавати ризик та давати йому якісну та кількісну оцінку;
- управляти ризиками та приймати рішення в умовах невизначеності;
- знаходити підприємливі креативні управлінські рішення в умовах ризику.

2.3. Програмні результати навчання

ПРН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.
--

ПРН 5. Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
--

ПРН 6. Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.

ПРН 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення

ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.

ПРН 10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Характеристика природи ризиків бізнес-структур

Тема 1. Ризик як об'єкт управління. Мета, джерела та функції ризику.

Ринок і ризик. Поняття ризику і невизначеності. Зв'язок невизначеності з ризиком. Ситуації, що пов'язані з ризиком. Сутність і зміст ризику. Еволюція поглядів на феномен ризику. Ризик як економічна категорія. Теорії ризиків. Об'єкт, суб'єкт мета ризику. Джерела виникнення ризику. Сторони ризику. Функції ризику. Ознаки ризиків. Причини виникнення економічного ризику, невизначеності. Ризик як історична й економічна категорія. Ризик у менеджменті та основні принципи керування ним.

Тема 2. Класифікація ризиків бізнес-структур.

Класифікація системи ризиків. Загальні засади класифікації ризиків. Групи, категорії, види, підвиди та різновиди ризиків. Характеристика окремих видів ризику. Основні властивості ризиків. Зовнішні ризики, їх види, сутність, характеристика. Внутрішні ризики, їх види та характеристика. Транспортні ризики, їх класифікація. Характеристика окремих видів ризику: фінансовий, галузевий, інноваційний, політичний, екологічний.

Тема 3. Кількісні методи оцінювання ризиків. Характеристика ризиків бізнес-структур в умовах війни.

Сутність кількісного оцінювання ризиків. Загальні підходи до кількісної оцінки ступеня ризику. Статистичні показники для оцінки ступеня ризику. Ризик в абсолютному вираженні. Міра ризику. Ризик у відносному вираженні. Коефіцієнт чутливості β . Середовище формування ризиків бізнес-структур. Структура середовища формування ризиків. Політичні ризики та їх вплив на діяльність бізнес-структур. Характеристика ризиків для бізнес-структур в умовах війни. Особливості середовища розвитку малого і середнього підприємництва в умовах війни. Природа ризиків в умовах воєнного стану. Ризики ведення підприємницької діяльності в умовах війни. Ризики релокації бізнес-структур. Ризики відкриття власної справи в умовах війни. Основні види ризиків

зовнішньоекономічної діяльності. Ризик вибору і надійності партнера. Ризики реалізації.

Змістовий модуль 2. Процес управління ризиками бізнес-структур

Тема 4. Управління ризиками бізнес-структур.

Сутність, зміст та призначення управління ризиками. Побудова моделі управління ризиками. Аналіз в управлінні ризиком. Принципи управління ризиками. Заходи мінімізації ризику у бізнес-структурах. Система управління ризиками. Точка беззбитковості і ризик, дерево рішень в управлінні ризиком бізнес-структур. Виробничий (операційний) важіль, його сутність та зв'язок з ризиком бізнес-структур. Управління ризиками у різних сферах господарської діяльності. Правила управління ризиками. Контролінг ризиків. Роль контролінгу у ризик-менеджменті. Стратегічне управління ризиками.

Тема 5. Основні методи управління ризиками бізнес-структур.

Сутність якісного оцінювання ризиків. Методологія аналізу та оцінки ризику. Показники оцінки економічного ризику. Сутність і групування якісних методів оцінювання ризику. Метод мозкового штурму. Методи експертних оцінок. Методи асоціацій та аналогій. Метод Дельфі. Інші евристичні методи. Диверсифікація як метод зниження ризику. Напрями диверсифікації. Мотиви (причини), вигоди (переваги) та небезпеки (ризика) диверсифікації. Запаси і резерви як спосіб зниження ризиків. Страхування, його сутність, види. Хеджування як форма страхування валютних та цінкових ризиків. Методи формування резервів. Лімітування, його сутність, сфера застосування. Придбання додаткової інформації для прийняття рішень щодо зниження ризику. Інші заходи зниження ризику.

Тема 6. Управління ризиками бізнес-структур в умовах війни.

Особливості управління ризиками бізнес-структур в умовах війни. Принципи управління ризиками бізнес-структур в умовах війни. Заходи мінімізації ризику бізнес-структур в умовах війни. Необхідність аналізу ризику бізнес-структур в умовах війни. Значення невизначеності під час прийняття управлінських рішень бізнес-структур в умовах війни. Методи антикризового управління підприємством та роль резервів і запасів при цьому. Самострахування як метод управління ризиками.

Тема 7. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності.

Проблеми прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності. Ставлення до ризику суб'єктів прийняття рішень. Значення невизначеності під час прийняття управлінських рішень у бізнес-структурах. Проблеми оцінювання, аналізу та врахування ризику у системах прийняття рішень. Формування чесного конкурентного середовища, його інституціональне забезпечення. Передумови становлення та розвитку конкурентоспроможних бізнес-структур в сучасному глобальному просторі. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності.

Тема 8. Міжнародні стандарти в управлінні ризиками бізнес-структур.

Поняття міжнародний стандарт ризиків. Роль, мета та завдання міжнародних стандартів в управлінні ризиками. Сутність і зміст міжнародних стандартів ризик-менеджменту. Види міжнародних стандартів ризик-менеджменту. Уніфікований міжнародний стандарт ризик-менеджменту як відповідь на виклики глобалізації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Вечірня/заочна форми				
	Усьо- го	у тому числі				Усьо- го	у тому числі			
		л	п	лаб	сп		л	п	лаб	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1.										
Змістовий модуль 1. Характеристика природи ризиків бізнес-структур										
Тема 1. Ризик як об'єкт управління. Мета, джерела та функції ризику.	12	2	2	-	8	12	1	1	-	10
Тема 2. Класифікація ризиків бізнес-структур.	11	2	2	-	7	11	1	1	-	10
Тема 3. Кількісні методи оцінювання ризиків. Характеристика ризиків бізнес-структур в умовах війни.	11	2	2	-	7	11	1	1	-	9
Разом за змістовим модулем 1	34	6	6	-	22	34	3	3	-	29
Модуль 2.										
Змістовий модуль 2. Процес управління ризиками бізнес-структур										
Тема 4. Управління ризиками бізнес-структур.	12	2	2	-	8	12	1	1	-	10
Тема 5. Основні методи управління ризиками бізнес-структур.	11	2	2	-	7	11	0,5	0,5	-	10
Тема 6. Управління ризиками бізнес-структур в умовах війни.	11	2	2	-	7	11	0,5	0,5	-	10

Тема 7. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності.	11	2	2	-	7	11	0,5	0,5	-	10
Тема 8. Міжнародні стандарти в управлінні ризиками бізнес-структур.	11	2	2	-	7	11	0,5	0,5	-	9
Разом за змістовим модулем 2	56	10	10	-	36	56	3	3	-	49
Усього годин	90	16	16	-	58	90	6	6	-	78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>не передбачено навчальним планом</i>	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1. Характеристика природи ризиків бізнес-структур			
1	Ризик як об'єкт управління. Мета, джерела та функції ризику.	2	1
2	Класифікація ризиків бізнес-структур.	2	1
3	Кількісні методи оцінювання ризиків. Характеристика ризиків бізнес-структур в умовах війни.	2	1
Змістовий модуль 2. Процес управління ризиками бізнес-структур			
4	Управління ризиками бізнес-структур.	2	1
5	Основні методи управління ризиками бізнес-структур.	2	0,5
6	Управління ризиками бізнес-структур в умовах війни.	2	0,5
7	Прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності.	2	0,5
8	Міжнародні стандарти в управлінні ризиками бізнес-структур.	2	0,5
Усього		16	6

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>не передбачено навчальним планом</i>	

8. Самостійна робота

Самостійна робота студента полягає в: опрацюванні лекційного матеріалу; самостійному вивченні матеріалу із літературних джерел; підготовці до практичних занять; виконанні наукових індивідуальних робіт; підготовці до написання модульних контрольних робіт.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Ризик як об'єкт управління. Мета, джерела та функції ризику.	8	10
2	Класифікація ризиків бізнес-структур.	7	10

3	Кількісні методи оцінювання ризиків. Характеристика ризиків бізнес-структур в умовах війни.	7	9
4	Управління ризиками бізнес-структур.	8	10
5	Основні методи управління ризиками бізнес-структур.	7	10
6	Управління ризиками бізнес-структур в умовах війни.	7	10
7	Прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності.	7	10
8	Міжнародні стандарти в управлінні ризиками бізнес-структур.	7	9
Усього		58	78

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання має форму наукової роботи, яка виконується кожним студентом за вільно обраною темою із запропонованих викладачем.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни “Управління ризиками бізнес-структур”.

Метою індивідуального завдання є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни “Управління ризиками бізнес-структур” та розвиток навичок самостійної роботи.

Кожен студент самостійно виконує індивідуальне завдання під керівництвом викладача, яке складає 20% підсумкового балу з дисципліни. Завдання можуть мати комплексний характер, у такому разі до їх виконання можуть залучатися кілька студентів.

10. Методи навчання

Основними методами навчання, що використовуються в процесі викладання навчальної дисципліни “Управління ризиками бізнес-структур” є:

- метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, презентація, ілюстрації, спостереження, аналітика);
- метод практично-орієнтованого засвоєння курсу з допомогою обговорення матеріалів публікацій, ситуацій складних дискусійних питань і проблем з метою набуття умінь і практичних навичок (практична робота, вправи), дискусії;
- метод модульного контролю з допомогою періодичного складання модулів за тематикою лекційних та практичних занять;
- метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, написання наукових робіт, тез, есе на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації (в т. ч. нормативно-правових документів), Інтернет-ресурсів з метою конкретизації й

поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних навичок (самостійна робота);

- інтерактивні методи (демонстраційні вправи, ситуаційні вправи, мозковий штурм, дискусії, діалогова форма набуття знань, обговорення складних дискусійних питань і проблем, аналіз і діагностика ситуації тощо) на лекційних, практичних та консультаційних заняттях.

Під час навчання застосовуватимуться лекції, презентація, комплексні модулі та завдання, електронні матеріали з навчального курсу, спільні розробки, практично-орієнтоване навчання, інтерактивні методи (демонстраційні вправи, ситуаційні вправи, мозковий штурм, дискусії, діалогова форма набуття знань, обговорення складних дискусійних питань і проблем, аналіз і діагностика ситуації, дискусія тощо) написання наукових робіт, виконання індивідуальних завдань.

Результати навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання досягнення результатів навчання
ПРН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.	- метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, презентація, ілюстрації, спостереження, аналітика); - метод практично-орієнтованого засвоєння курсу з допомогою обговорення матеріалів публікацій, ситуацій з метою набування умінь і практичних навичок (практична робота, вправи), дискусії;	Форми і методи поточного оцінювання: усне та письмове опитування на практичних заняття, модульне оцінювання, оцінка самостійної роботи, оцінка індивідуальних завдань, підсумковий контроль: залік
ПРН 5. Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.	- метод модульного контролю з допомогою періодичного складання модулів за тематикою лекційних та практичних занять; - метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, написання наукових робіт, тез, есе на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації (в т. ч. нормативно-правових документів), Інтернет-ресурсів з метою конкретизації й поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних	
ПРН 6. Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.		
ПРН 9. Розробляти і приймати		

<p>рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.</p>	<p>навичок (самостійна робота); - інтерактивні методи (демонстраційні вправи, ситуаційні вправи, мозковий штурм, дискусії, діалогова форма набуття знань, обговорення складних дискусійних питань і проблем, аналіз і діагностика ситуації тощо) на лекційних, практичних та консультаційних заняттях.</p>	
<p>ПРН 10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків.</p>	<p>Лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, підготовка до обговорення матеріалів публікацій та ситуацій, написання наукової роботи (тез)</p>	

11. Методи контролю

Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів є важливим структурним компонентом навчально-виховного процесу.

З метою перевірки якості підготовки, знань, умінь здобувача з навчальної дисципліни використовуються такі засоби оцінювання:

- для поточного контролю – усне опитування, виступи з конкретного питання, представлення наукової роботи, групове обговорення публікацій (статей, ситуацій) за напрямком навчальної дисципліни;
- для проміжного контролю – проведення модульного контролю, що включають тестування, теоретичні питання.

Залік в кінці семестру оформляється за підсумками навчання.

Об'єктами поточного контролю знань студентів з навчальної дисципліни “Управління ризиками бізнес-структур” є:

- 1) систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
- 2) виконання модульних (контрольних) завдань;
- 3) підготовка і захист індивідуального завдання.

При оцінці систематичності та активності роботи студента на практичних заняттях враховується:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях на практичних заняттях;
- активність при обговоренні дискусійних питань;
- результати виконання практичних робіт, завдань поточного контролю тощо.

При оцінці виконання модульних (контрольних) завдань враховується загальний рівень теоретичних знань та практичні навички, набуті студентами під час опанування відповідного змістовного модуля.

Контроль знань і умінь студентів з навчальної дисципліни “Управління ризиками бізнес-структур” здійснюється згідно з модульною системою організації навчального процесу. Підсумкове оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів із навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів поточного та проміжного контролю за 100-бальною шкалою (залік).

Поточний та проміжний контроль за вивченням студентами дисципліни здійснюється викладачами, що забезпечують даний курс у відповідності з видами занять: при проведенні практичних занять шляхом оцінки результатів підготовки магістра до практичного заняття, оцінки рівня засвоєння студентами знань, самостійної роботи. В результаті роботи на практичних заняттях студенти можуть отримати 0-100 балів.

Проміжний контроль здійснюється у формі модулів. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: модульне (контрольне) опитування – 2-а модулі по 20 балів: 40 % семестрової оцінки; 60 % семестрової оцінки (максимальна кількість балів - 60 балів): виступ на практичному занятті – 5 балів, участь в обговоренні питання, в дискусії, суттєве доповнення (залежно від змісту та наповнення) до 3-х балів; підготувати тези чи есе і текст фіксованого виступу на задану тему (5 хв.) за умови дотриманням всіх вимог 10 балів; 10 балів - наукова робота «Управління ризиками бізнес-структур в умовах воєнного стану». Виконання індивідуальних практичних завдань (20 балів). Індивідуальне завдання студенти готують у формі наукового проєкту та презентації. Тема проєкту повинна відображати проблематику досліджень кваліфікаційної роботи.

Засоби поточного контролю:

Засоби контролю	Кількість балів
Поточне опитування на практичних заняттях	40
Індивідуальне завдання	20
Змістовий модуль 1	40
Змістовий модуль 2	

У процесі оцінювання систематичності та активності роботи студента на практичних заняттях враховується: рівень знань продемонстрований у відповідях на заняттях; активність при обговоренні дискусійних питань; результати виконання практичних робіт, завдань поточного контролю тощо.

Підсумковий контроль - залік.

У кінцевому підсумку студент може набрати 100 балів.

Порядок вивчення та оцінювання дисципліни доводиться до відома студентів протягом семестру. Успішність навчання студентів оцінюється за шкалою: “зараховано” / “не зараховано з можливістю повторного складання”.

Оцінку “зараховано” заслуговує студент, який виявив знання навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності. Для отримання оцінки “зараховано” студент повинен під час семестру набрати 51 чи більше балів зі 100 можливих.

Оцінка “не зараховано з можливістю повторного складання” виставляється студентові, який недостатньо повно вивчив основний теоретичний матеріал, виявив значні прогалини в знаннях основного матеріалу, допускає грубі помилки у відповідях, не набув необхідних вмінь та знань, передбачених програмою дисципліни. Оцінка “не зараховано з можливістю повторного складання” виставляється студентові, якщо він під час семестру набрав менше, ніж 51 бал із 100 можливих.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
0-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

Письмові роботи: Студенти виконують індивідуальне письмове завдання (наукову роботу, тези, есе).

Академічна доброчесність: усі види робіт студенти мають виконувати самостійно і доброчесно. Роботи студентів мають бути їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування, незалежно від ступеня плагіату чи обману.

Відвідування занять є важливою умовою успішного навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти повинні відвідувати лекції та практичні заняття, а також зобов’язані дотримуватися строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених дисципліною.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім

особам. Студенти заохочуються до використання іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються всі бали набрані під час семестру (тематичного контролю на практичному занятті, модулів, виконання індивідуальних наукових завдань і підготовка тез чи есе на задану тематику). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з навчальної дисципліни “Управління ризиками бізнес-структур”, яка завершується заліком, становить за поточну успішність 100 балів.

При оформленні документів за залікову сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами:

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
13	12	13	13	12	12	13	12	

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Змістовий модуль 1. Характеристика природи ризиків бізнес-структур.

Змістовий модуль 2. Процес управління ризиками бізнес-структур.

13. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни “Управління ризиками бізнес-структур” включає:

- 1) Методичні рекомендації до вивчення дисципліни.
- 2) Опорний конспект лекцій.
- 3) Навчальні посібники, які містять ілюстративні матеріали, публікації з проблематики даної навчальної дисципліни, завдання для самостійної роботи студента.
- 4) Інтернет-ресурси.

14. Рекомендована література

Базова література:

1. Балджи М. Д., Карпов В.А., Ковальов А.І., Костусєв О.О., Котова І.М., Сментина Н.В. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2013. 670 с.
2. Балджи М. Д. Економічний ризик та методи його вимірювання. Навч. пос. Харків : Промарт, 2015. 300 с.
3. Кондрашихін А. Б., Пепа Т. В. Теорія та практика підприємницького ризику: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 224 с.
4. Журман С., Шишкіна О. Систематизація наукових підходів до розуміння природи ризику. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2018. № 3 (15). С. 155-163.
5. Економічний ризик: методи оцінки та управління: навч. посібник / Т. А. Васильєва, С. В. Леонов, Я. М. Кривич та ін.; під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, канд. екон. наук Я. М. Кривич. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2015. 208 с.
6. Калініченко З. Д. Ризик-менеджмент: навчальний посібник. Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.
7. Кондрашихін А. Б. Теорія та практика підприємницького ризику: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 221 с.
8. Кондрашихін А. Б., Пепа Т. В. Теорія та практика підприємницького ризику: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 224 с.
9. Косович Б. Діджиталізація як інноваційний тренд у забезпеченні сталого розвитку. Цифровізація економіки як фактор економічного зростання : колективна монографія / За заг. ред. проф. О. Л. Гальцової. Запоріжжя / Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2021. С.185-199.
10. Косович Б.І. Управління ризиками бізнес-структур: Методичні вказівки до проведення практичних занять для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Львів: Ліга-Прес, 2022. 14 с.
11. Косович Б., Дмитрук В. Ризики розвитку малого підприємництва в сучасних умовах глобалізації. Науково-практичний журнал. Економіка та держава № 5. 2020. (DOI: [10.32702/2306-6806.2020.5](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.5)). С.88-92.
12. Марцин В., Михасюк І. Ризики суб'єктів господарювання в глобальному просторі. Львів : Априорі, 2014. 208 с.
13. Михасюк І., Сухай О., Гукалюк А., Косович Б. Зовнішня торгівля і біржова діяльність: глобалізаційний аспект. (монографічний навчальний посібник). Львів : Ліга-Прес, 2016. 298 с.
14. Михасюк І., Гукалюк А., Косович Б. Проблеми конкурентоспроможності українського підприємництва і торгівлі в умовах глобалізації. Вісник Львівського університету. Серія економічна. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. Випуск 56. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2019.56.0.3028>. С. 308-314.
15. Mykhasiuk I., Kosovych B. Innovative activity and security of Ukraine in conditions of war. Książce : Współczesne organizacje. Zarządzanie-Innowacje-Rozwój. Prace Naukowo-Dydaktyczne. KUZ KROSNO. 2020. 15 s.

16. Михасюк І., Косович Б., Лукашенко Т. Регулювання розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності в умовах економічної нестабільності: монографічний навчальний посібник. Львів : Ліга-Прес, 2020. 303 с.
17. Михасюк І., Гукалюк А., Косович Б. Інновації як чинник підвищення конкурентоспроможності України в умовах макроекономічної нестабільності. Вісник Львівського університету. Серія економічна. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. Випуск 60. С. 29-40. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.60.0.6003>
18. Михасюк І. Р., Косович Б. І. Внутрішні і зовнішні ризики для України: причини та шляхи подолання. *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 4-9. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.9.4](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.9.4);
19. Михасюк І. Р., Косович Б. І. Інструментарій державного регулювання економіки України в часи викликів. Економічний простір: Збірник наукових праць. № 172. Дніпро: ПДАБА, 2021. С. 13-18.
20. Косович Б. І. Поврозник П. Розвиток інновацій в малому підприємстві. Економічний простір: Збірник наукових праць. № 176. Дніпро: ПДАБА, 2021. С. 74-78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/176-12>
21. Мороз В.М. Ризик-менеджмент : навч. посібник для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування». Харків : НТУ «ХП», 2018. – 140 с. URL :http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-ress/39143/1/Book_2018_Moroz_Ryzik_menedzhment.pdf .
22. Посохов І. М. Управління ризиками у підприємстві: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХП», 2015. 220 с.
23. Підприємство, торгівля та біржова діяльність [Текст] : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
24. Шишкіна О. Термінологічні проблеми пізнання природи фінансового ризику. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 1 (17). С. 253-263.
25. Як буде відбудовуватись Україна? Від знання про ризики – до сталого відновлення. URL: <https://r2p.org.ua>.
26. Підтримка бізнесу в умовах війни. URL: <https://business.dija.gov.ua/>.
27. Метрологія, 2014. ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. Національний стандарт України. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику. URL: <http://metrology.com.ua/download/iso-iec-ohsas-i-dr>.

Допоміжна література:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність». Відомості Верховної Ради України, 1991, № 47, ст. 646.
2. Глобальний договір ООН (UN Global compact, 2020). 2020. URL : www.globalcompact.org.ua.
3. Honey, G. (2009), A Short Guide to Reputation Risk, Gower Publishing, Farnham, UK.
4. Griffin, A. (2014), Crisis, issues and reputation management, Kogan Page Limited,

London, UK.

5. Косович Б. Транскордонне співробітництво України і Польщі в сфері соціально-економічного розвитку територій // *Polsko-ukraińskie doświadczenia współpracy euroregionalnej : monografia / red. K. Rejman, Y. Pachkovskyy, B. Petrecka.* - Jarosław : Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza, 2018. - S. 65-83.
6. Kosovych V., Kosovych B., Rym O. Investment of social entrepreneurship in Ukraine: current issues of legal regulation. *Financial and credit activity: problems of theory and practice. Collection of scientific works.* University of Banking of National Bank of Ukraine. Kyiv. Vol. 2 № 37. 2021. С. 467-475. (Web of Science. Збірник наукових праць внесений до групи А переліку фахових видань України).

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Державної служби інтелектуальної власності України. URL: <http://sips.gov.ua/>
3. Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва. URL: <http://www.dkrp.gov.ua/control/uk/index>.
4. Головне управління статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Ліга Бізнес Інформ. URL: www.liga.net.
6. Урядовий портал Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
7. Національний банк України. URL: www.bank.gov.ua
8. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: www.ucerps.org
9. Газета «Урядовій кур'єр». URL: www.ukurier.gov.ua
10. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
11. Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). URL : <http://icps.com.ua/>
12. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. URL: www.lsl.lviv.ua
13. Світова організація торгівлі. URL: www.wto.org
14. Risk management standards of The Institute of Risk Management. URL: <https://www.theirm.org/knowledge-and-resources/risk-management-standards>.
15. Вісник Львівського університету. Серія економічна. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/>.
16. Brookings Institution. URL : <https://www.brookings.edu>
17. ISO 31000:2009. URL : http://www.amu.kz/fotos-news/vstrecha_rectora_so_stud_31_oct/ISO%2031000-2009.pdf
18. ISO 31000:2018 Risk management-Guidelines. URL: <http://www.theirm.org/media/3513119/IRM-Report-ISO-31000-2018-v3.pdf>.

Автор _____ доц. Косович Б.І.

© Косович Б.І., 2022
Львівський національний університет імені Івана Франка